

MARULIĆ U RIJEČKOJ KULTURNOJ TRADICIJI

Irvin Lukežić

UDK: 821.163.42.09 Marulić, M.
Izvorni znanstveni rad

Irvin Lukežić
Filozofski fakultet
R i j e k a

Ove se godine navršava pet stoljeća otkako je Marko Marulić napisao svoju slavnu *Juditu*, knjigu »knjigu u versih harvacki složenu« kojoj pripada naslov prvog hrvatskog umjetničkog djela u našoj starijoj literaturi. Prilika je to da se podsjetimo na velikoga splitskoga pisca i njegovo djelo ali i uvidimo značenje njegove pojave u prošlim epohama. Obljetnice Marulićeve uvijek su bile ujedno i narodni blagdani: trenutak da se istakne lik slavnoga pjesnika, rodoljuba i *baščinca*. U radu što slijedi pokušali smo ispitati kako je Marulić djelovao na riječku kulturnu sredinu u pojedinim književnim epohama.

1. RAZDOBLJE BAROKA

Stotinu godina nakon Marulićeve smrti u Rijeci se pojavljuje isusovački profesor i slavni mariolog o. Lovro Grisogono (1590-1650), osnivač i prvi rektor (ravnatelj) riječkog isusovačkog kolegija. Za svoga četverogodišnjeg starješinstva, od 1627. do 1631. godine, kao superior i propovjednik Kolegija i Gimnazije u Rijeci, utemeljio je put razvoja Riječkog sveučilišta. Zanimljivo je da on, kao rođeni Splitsanin, u svom enciklopedijskom djelu *Mundus Marianus* donosi neke podatke o slavnom književniku. U prvom svesku spominje da je Marulić plemenita roda, da je živio oko 1490, da je preveo Petrarkinu kanconu *Vergine bella*, te da se, dakako, odlikovao pobožnošću prema Bogorodici.¹

¹ M. T o m a s o v i ć, *Marko Marulić Marul* (monografija), Zagreb-Split 1999.

Među najstarije profesore spomenute riječke isusovačke gimnazije ubraja se i znameniti hrvatski književnik Juraj Habelić (1609-1678), koji tijekom školske godine 1632/1633. vodi II. razred. Nažalost, u Rijeci je ubrzo obolio od sušice pa se samo nekoliko mjeseci poslije morao preseliti u Varaždin. Habelić u predgovoru djela *Prvi oca našega Adama greh*, tada već kao rektor zagrebačkog isusovačkog kolegija, među vrelima navodi Marulov libar *De institutione bene beateque vivendi*.

2. RAZDOBLJE PROTorealizma I BACHOVA APSOLUTIZMA

Polovinom 1857. riječki tiskar Ercole Rezza pokrenuo je novine na talijanskom jeziku *L'Eco di Fiume*. Znameniti političar i odvjetnik Erazmo Barčić predložio je redakciji spomenutih novina da objavi petnaest životopisa najznačajnijih ilirskih pjesnika koji su živjeli od XV. stoljeća, a napisao ih je »Giovanni Kukuljević Sakcinski«. Iako se smatralo da su novine neslužbeno glasilo talijanske iredente, njihov urednik Rezza ipak će u njima tiskati i biografije hrvatskih pjesnika. Riječ je zapravo o djelu *Pjesnici hrvatski XV. i XVI. vieka I. Kukuljevića Sakcinskog*, izdanom u Zagrebu 1856. godine. Tako je u br. 52. istih novina, iza Barčićeva uvoda naslovljena *Civiltà e letteratura slava. Biografie di illustri poeti illirici*, odmah u prijevodu objavljena prva biografija i to Marka Marulića (*Marco Marulich*). Nakon toga izlaze još životopisi Šiška Menčetića, Marina Krstičevića, Šimuna Klimantovića, Džore Držića, Jerolima Papalića, Jerolima Martinčića, Hanibala Lucića, Mavra Vetranovića i Nikole Gazarovića.

Korpusom starije hrvatske književnosti bavili su se u to doba, iako ne osobito sistematično, neki profesori riječke hrvatske gimnazije. Njihovo je zanimanje za tu problematiku nerijetko više plod osobne radoznalosti i ljubavi prema narodnim starinama, negoli dubljih znanstvenih uvida. U tom kontekstu Marulića u svojim radovima spominju Fran Kurelac, koji ustvrđuje da je on sa svojom *Juditom* »najučeniji Dalmatin«, a Janez Trdina Marulića ubraja među svoje omiljene književnike i literarne uzore kojima se često vraćao kao »starim dalmatinskim klasicima«. Kurelac spominje Marulića u predgovoru knjige *O popu Šimunu Budiniću Zadraniću i njegovih knjigah*, objavljenoj kod već prije spominjanog riječkog tiskara Rezze 1861. godine.

Prije dolaska na riječku gimnaziju Šime Ljubić objavljuje *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia* (Vienna-Zara, 1856), u koji uvrštava i životopis Marulićev.

3. RAZDOBLJE MODERNE

Splićanin Vladimir Čerina (1891-1932) koji je pohađao sušačku gimnaziju i bio izvanredan poštovatelj djela Janka Polića Kamova, o komu objavljuje poznatu studiju, 1912. tiskao je zbirku pjesama *Raspeće*. U toj zbirci, čiji je prikaz u

Supilovu »Riječkom Novom listu« dao poslije poznati hrvatski slikar Jerolim Miše, postoji i pjesma *Domus Marulorum*. U tim stihovima dominira staračka Marulova pojava u simbolističkom ozračju noći, kiše, pomrčine, usamljenosti. U daljini odjekuje plačna molitva »grešnice divne« koja ga sjeća mladih dana. Nekako u to doba i mladi Tin Ujević sastavlja svoj glasoviti *hommage* Maruliću u sonetu *Oproštaj*, uvrštenu u Zbornik *Hrvatska mlada lirika*. Zanimljivo da je i Ujević, kao i Čerina i Kamov, slao dopise »Riječkom Novom listu« (iz Beograda i Splita).

Uoči i tijekom Prvog svjetskog rata u Sušaku i Rijeci, na gimnaziji i Pomorskoj akademiji, službovao je Mihovil Kombol (1883-1955), jedan od najvećih proučavatelja starije hrvatske književnosti i vrstan prevodilac Dantea. On je u svojoj *Povijesti hrvatske književnosti do Narodnoga preporoda*, kao prvi hrvatski književni povjesnik, uvažio estetsku sastavnicu Marulićeve književne ostavštine.

Valja još podsjetiti na to da je nakon Drugog svjetskog rata nekadašnja *Contrada di S. Sebastiano* u Starom gradu, gdje se nalazi crkva sv. Fabijana i Sebastijana, u čast velikoga hrvatskog književnika dobila ime Ulica Marka Marulića, ime koje još i danas nosi.

4. PROSLAVE ČETIRISTOTE OBLJETNICE MARULIĆEVE JUDITE

Prije točno stotinu godina diljem Hrvatske proslavljena je četiristota obljetnica »da je počeo pjevati prvi hrvatski umjetni pjesnik, Splječanin Marko Marulić«. O tom značajnom jubileju hrvatske književnosti mnogo je pisao, među ostalim novinama, i Supilov *Novi list* te riječka *La Bilancia*.² Na temelju iscrpnih novinskih izvještaja moguće je danas rekonstruirati tijek Marulićevih proslava u Splitu, Senju, Dragi, Karlovcu, Sušaku, Opatiji, Zadru, Dubrovniku, Zagrebu, Sarajevu pa čak i u Pragu.

Sve je započelo veličanstvenom Marulićevom proslavom u Splitu 3. studenoga 1901. godine.³ Tog istoga dana na zgradama Narodne čitaonice u Rijeci i *Jadranske*

² Tako, primjerice, potonji riječki dnevnik na talijanskom jeziku donosi vijest: »*La Società croata di canto e musica 'Lovor' di Abbazia darà dopodomani domenica nei locali della Società 'Zora' una festa per comemorare il 400 anniversario della nascita del poeta croato Marco Marulić*«, *La Bilancia*, XXXIV, br. 262, 15. XI. 1901. In onore del poeta Marulić. Nekoliko dana poslije čitatelji istih novina doznaju: »*La 'Jadranska Vila' di Sussak ed il 'Primorski Hrvat' di Tersatto, organizzero per posdomani, una festa solenne in onore del grande poeta Marco Marulić, il fondatore della letteratura croata. Per tale occasione a vi sarà concerto e ballo. La festa si terrà nella 'Sala Sušak'. Il ricavato verrà devoluto a scopi umanitari. Principio della festa 8 1/2 pom.*« Isto, br. 273, 28. XI. 1901. Una solennità. Slijedi potom i vijest o održanome koncertu u *Hotelu Sušak* (br. 275, 30. XI. iste godine).

³ »Svečanost je izpala jučer upravo veličanstveno. Spljet je proslavio svoga slavnoga pjesnika Marulića, da nije ljepše ni bolje mogao. Grad je bio vas u pirnom ruhu. One šake Talijanaša bijaše nestalo; nije se ni cigli vidio. Na 9 sati pred jutrom sabrali su se već na gospodsku plokatu, pred obč. dom, sjajno izkićeni sokolaši (blizu ih 200), pa vatrogasci i uza nje narodna glazba. Dalje sva druga spljetska hrvatska društva: Čitaonica, 'Napredak',

Vile na Sušaku bile su izvještene hrvatske zastave a u podlistku *Novoga lista* pojavio se tekst »Marko Marulić i njegovo doba«, kao prvi nastavak trodijelnoga feljtona Mavra Špicera *U jubileju hrvatske književnosti*, prevedenog iz minhenskoga lista *Allgemeine Zeitung*.⁴ Nekoliko dana poslije u podlistku istih novina publiciran je i »Proslov o Marku Maruliću. U slavu 400-godišnjice hrvatske književnosti u Senju 3. studenoga 1901. Govorio profesor Ivan Šarić«.⁵

Dana 15. studenoga iste godine u Hrvatskoj gimnaziji u Sušaku održana je proslava na Marulićevu uspomenu prigodom koje se okupio profesorski zbor sa svim srednjoškolicima. Govor o Maruliću izrekao je tom prigodom prof. Milan Suknić.⁶

Sušačko pjevačko društvo *Jadranska Vila*, zajedno s trsatskim zborom *Primorski Hrvat*, odlučilo je tada organizirati još i svečanu dobrotvornu koncertnu zabavu 30. studenoga te godine u dvorani *Hotela Sušak*. U dopisu Supilovim novinama o tome je donesena sljedeća obavijest:

»Kako već prije par dana objavismo, da se naša 'Jadranska Vila' sprema, da što dostojnije proslavi četiristogodišnjicu našeg hrvatskog umjetnog pjesništva, što no se širom hrvatskih krajeva toli oduševljeno i pietetno slavi, možemo danas da o toj svečanoj zabavi поближе obavijestimo našu rodoljubnu publiku, da se zainteresuje te svojom mnogobrojnom prisutnošću podade dostojnu poštu genijalnom Splječaninu Marku Maruliću, osnivaču i ocu naše umjetne pjesme. Ili zar ćemo možda i ovom zgodom zasvjedočiti na ovoj exponiranoj točki hrvatstva, kako smo za narodno-kulturne svetinje, pa brilirati svojom odsutnošću, a oduševljenje pjevačima, pjevačicama i priredjivačima, koji su toliko truda i troška

Radnička Zadruga, Hrvatsko kolo itd. Načelnik, na glavi svečanostnog odbora, izlazi iz obćine, a glazba udara hrv. himnu. Po prozorima na kućama sve glava do glave. Hrvatski se barjaci viju. Ujedno je jutro, bura brije, ali je svak veseo, kao na domaćem piru. Otočismo k franjevačkoj crkvi na obali, gdje je pokopan Marulić. Puna je obala naroda, pred crkvom (...) U crkvi Milić na ime grada polaže vienac na nadgrobnu ploču Marulića, a naš dični don Frane Bulić na ime središnjeg odbora iz Zagreba poljubi nadgrobnu ploču pjesnikovu i reče: dva hrvatska grada, Zagreb i Spljet, jedan drugome ruku pružaju. Počimlje glagoljska misa. Biskup franjevac Milošević daje religiozno rodoljubno slovo.« *Novi list*, IV, br. 253, 6. XI. 1901. Marulićeva proslava (Spljet 4. studenog). Potom se veličanstvena povorka otputila prema kazalištu, gdje je održana središnja svečanost. Na skupu su govorili Milić, dr. Ivan Bulić, dr. Ante Trumbić, prof. Begović. Uvečer istoga dana održana je u kazalištu priredba u Marulićevu čast. Na pozornici je stajala lijepo urešena Marulićeva slika, djelo tada još mladog splitskog slikara Emanuela Vidovića. Izvedena je deklamacija J. Kopića, potom »prigodno skazanje u tri diela« (Živa slika-apoteoza pjesnika Marulića), djelo dr. Bulata, prof. Begovića i Lozovine, koje izvodi splitska družina kazališnih amatera. Zabava je završila »Hrvatskim kolom« mladog splitskog glazbenika Josipa Hatzea.

⁴ *Novi list*, br. 251, 4. XI. 1901. Za hrvatsku književnost. Spitzerov podlistak objavljen je u tri dijela: 1. *Marko Marulić i njegovo doba* (br. 251, 4. XI.), 2. *Hrvatska renaissance* (br. 252, 5. XI) i 3. *Hrvatska moderna* (br. 253, 6. XI.).

⁵ *Novi list*, br. 260. i 261. od 14. i 15. XI. 1901. Podlistak. Šarić je pisao o *Juditi* i ostalim Marulićevim djelima.

⁶ *Novi list*, br. 261, 15. XI. 1901. Marulićeva proslava na Sušaku.

u tu svrhu platili, neka davaju prazne stolice u dvorani? Toga ovaj put, nadamo se, ne će bit, jer to patriotizam i sviest, gdje je ima, ne može dopustit. Sadašnja uprava društva svjesna si je zadaće, radi sve, što joj je prema okolnostima moguće, da ovo društvo pridigne što će naročito i ova svečanostna zabava dokazat. Da ovaj svečani koncerat bude što impozantniji, 'Jadranska Vila' kao starije ovdješnje pjevačko društvo smatralo je svojom dužnošću kod ovakve zgone, da pozove svoga mladjega druga iz Trsata 'Primorskog Hrvata', da zajednički upriliče ovu slavu u čast Maruliću dostojnu ovoga mjesta, na što se rodoljubni Trsaćani odmah oduševljeno odazvaše. Kako iz programa razabiremo, bit će tu pravog umjetničkog užitka. Tu su ensembli iz krasne opere 'Porina' uz pratnju orkestra vojničke glazbe. Osobito se iztiče grandiozna kantata sa solima uz pratnju orkestra u slavu Marulića, koju je pjevalo spljetsko muzikalno društvo 'Zvonimir' prigodom nedavne Marulićeve proslave u Spljetu. Ako se svemu tomu još doda, da je čist prihod od svečane zabave namijenjen našoj domaćoj uzdanici, učećoj mladeži u Sušaku, to će se ovom prilikom pokazati, koliko nam na srcu leži naša sirotinja, koja se gladom i raznovrstnom oskudicom bori za prosvjetu... Nema dakle sumnje da će se buduće subote svi dobri i sviestni ovdješnji Hrvati naći da dupkom napune kazalištnu dvoranu Hôtel Sušaka.«⁷

Svečani koncert s plesom bio je organiziran uz sudjelovanje orkestra vojničke glazbe Carske i kraljevske pukovnije baruna Catinellija br. 56. U programu svečanosti bijahu predviđene sljedeće točke:

1. Ivan pl. Zajc, Ouvertura k operi *Zlatka*, svira orkestar vojničke glazbe;
2. *Proslov*, čita prof. Milan Suknić;
3. Vatroslav Lisinski, »Zbor Hrvata i Hrvatica« iz opere *Porin* (III. čin, 3. prizor), pjeva mješoviti zbor 'Jadranske Vile' i 'Primorskoga Hrvata' uz pratnju orkestra;
4. Planquette-Farkaš, Fantazija iz *Korneviljskih zvona*, brač solo udara g. Milan Kremsir uz pratnju glasovira, koji je blagohotno preuzeo Dr. Antun Bonetić;
5. Vatroslav Lisinski, »Zbor Hrvatica« iz opere *Porin* (II. čin, I. prizor), pjeva gospojinski zbor 'Jadranske Vile' uz pratnju;
6. Vilim G. Brož, »Dvie duše, jedna miso« fantazija, udara tamburaški zbor 'Jadranske Vile';
7. Ivan pl. Zajc, Romanca Jelene iz opere *Nikola Šubić Zrinski*, pjeva gospođica Zora Bačić uz pratnju glasovira kapelnika Vilima G. Broža;
8. R. Vladić, »Slava Marulića«, velika kantata za muški, ženski i mješoviti zbor, za tenor solo (g. H. Scheidela), alt solo (gospođica Tićak), uz pratnju orkestra, pjevaju oba društva.
9. Ples.⁸

⁷ *Novi list*, br. 269, 25. XI. 1901. Iz 'Jadranske Vile'.

⁸ *Novi list*, br. 270, 26. XI. 1901. Svečani koncert 'Jadranske Vile'.

Predviđena je bila ulaznina za članove od osobe jedna krana, od obitelji dvije krune, za nečlanove od osobe dvije krune, od obitelji četiri krune. Čist prihod bio je namijenjen potpori društava sušačke školske mladeži. Na temelju izvještaja organizacijskoga odbora svoje su pretplate za taj koncert uplatili I. Simper, trgovac, barun Juraj Vranyczany, posjednik, Cezar Andrijanić, posjednik, Ante Bačić, predsjednik 'Jadranske Vile', Antun Bačić, trgovac, dr. Nikola Bačić, liječnik, Josip Bačić, posjednik, Ivan Bakarčić, tvorničar i posjednik, Delimir Bakarčić, posjednik i trgovački činovnik, Milutin Barač, ravnatelj riječke rafinerije, Dr. Marjanović, kotarski sudac, Mijo Novaković, trgovac, Mate Polić, brodovlasnik i trgovac, Vjekoslav pl. Rinaldi, posjednik, Zvonimir Ružić, trgovac, Ante Šterk, trgovac i brodovlasnik, Krsto Lončarić, Cezar Akačić, ljekarnik, Ivan Benzon, vojnički dušobrižnik, Albert Bonetić, trgovac i knjigovođa, dr. Ante Budin, prof. Mile Cindrić, gimnazijski učitelj, Mate Glavan, inženjer, Mikula Glavan, prof. Stjepan Grubor, Stjepan pl. Jakopčić Lukinski, sveučilišni profesor Vjekoslav Klaić, ravnatelj Franjo Kresnik, dr. Rikard Lenac, odvjetnički perovođa, Petar Marač, posjednik, Josip Smokvina, posjednik, ravnatelj Tadić, Dušan Vilhar, tvorničar i trgovac, dr. Ante Bonetić, odvjetnički perovođa, Milan Kremsir, privatni činovnik i agent, Kućel, Stanko Lukanović, umirovljeni županijski pristav, Matković, Rosenberger i Slavko Skomerža. Većina od spomenutih bili su članovi Narodne Čitaonice Riečke.⁹

Svečana akademija u Marulićevu čast pripremala se i očekivala s velikim nestrpljenjem kao značajna kulturna manifestacija svih Hrvata Rijeke i Sušaka. »Već prvo urečenoga sata« – kaže se u opširnome izvješću objavljenome u *Novom listu* – »bila je velika dvorana Hotela Sušak puna gospodja, gospodjica i gospode, koji zadnji moradoše stajati skoro svi na nogama, jer je krasni spol zapremio sve stolice. I sa Rieke vidjesmo dosta uglednih obitelji riečkih Hrvata. Dvorana je bila liepo izkićena, a na pozornici transparent 'Slava Marulića' sa hrvatskom trobojnicom. Proslava je tekla po programu. Proslav o Maruliću, umjesto zaprečenog prof. Suknića, držao je prof. Širola, koji je u kratko ocrtao Marulićev život, Marulićev rad na književnom polju i tom prigodom učinio nekoliko refleksija na sadašnjost, iztičući kako se prosvjetom dolazi do narodnog napredka. Kad je svršio čitanje, bio je oduševljeno pozdravljen.

Sa napetošću se je onda čekao umjetnički dio zabave. Mješoviti zbor 'Jadranske Vile' i 'Primorskoga Hrvata' otpjevao je veoma skladno i vješto veliki zgor iz 'Porina': 'Zbor Hrvata i Hrvatica'. Zatim je g. Milan Kremsir udarao u braču fantaziju iz operete 'Korneviljska zvona', priređenje od Farkaša. Tu se je g. Kremzir pokazao pravim i sigurnim umjetnikom na narodnom instrumentu, te je ovo vješto udaranje pobudilo među slušateljstvom pravo oduševljenje. Dobro ga je pratio g. dr. Bonetić. Bijahu obojica srdačno pozdravljeni. 'Sbor Hrvatica' iz Lisinskog 'Porina' pjevao je sam ženski zbor 'Jadranske Vile' koji se je ovaj put prodičio. Ovo pjevanje, sliveno, ljubko, intonirano i stalno bijaše po našem

⁹ *Novi list*, br. 283, br. 11. XII. 1901. Sa Marulićeve proslave na Sušaku.

mišljenju, jedan od najljepše izvedenih komada u celom koncertu. Gospojinski zbor 'Vile' pokazao je takav napredak, da mu i najstroži sudija mora izreći priznanje.

Iztaknut ćemo još naše vješte i zauzetne tamburaše. Pak moramo pohvaliti gospodjicu Božić, diletantkinju sa izvrsnim vokalnim sposobnostima, koja će, uz dobra učitelja, veoma napredovati. Ona je pjevala romancu iz opere Šubić Zrinski uz pratnju glasovira gosp. Broža. Kako se vidi komad veoma težak, i zato joj je uspjeh bio tim sladji.

Kantata 'Slava Maruliću', u kojoj su sudjelovala oba društva i u kojoj su sami pjevali tenor gosp. prof. Scheidel i gdjica Božić, a rieči deklamovala gdjica Tićak, morali su jednim dielom ponoviti. Tim je svršio umjetnički dio proslave na svačije zadovoljstvo.«

U zaključku svoga osvrtu na koncert novinski izvjestitelj ustvrđuje: »Mi smo bili nekad strogi sudije naših koncerata. Koncerti sa 14 tačaka programa, u kojima nije bilo ništa umjetničkoga, i gdje si morao sjedati četiri do pet sati – zievajuć od dosade – bijahu prava rodoljubna mučenja. U ovom koncertu priredjeno je publiku umjetničkoga užitka. A sada treba ići napred započetim putem i usavršavati. Dobrih sila, vidjesmo, ima: treba dobre volje i vješte ruke, koja će ih u umjetnosti odgojiti. Iza koncerta započeo je ples, koji je trajao do jutra. A napokon dulcis in fundo: Prihoda je bilo, kažu nam, preko 700 kruna. Pošto troškovi nisu veliki, to za naše siromašne hrvatske djake na sušačkim školama ovim skupila liepa podporica za zimu, koja evo žurno nastupa.«¹⁰

Zanimljivo je napomenuti da upravo tih dana boravi na Sušaku ugledni hrvatski povjesničar i sveučilišni profesor Vjekoslav Klaić iz Zagreba, koji također bijaše nazočan spomenutoj Marulićevoj proslavi u Hotelu Sušak.

Nakon što su podmireni svi potrebni troškovi koncerta i nekih nota za »Jadransku Vilu« od prihoda je preostalo ukupno 250 kruna koje su raspoređene »za potrebe siromašne djece i mladeži: Gimnaziji 100 K, Društvu Sv. Jurja 50 K, Gospojinskom Društvu za potporu 50 K a 'Merkurovoj' školi 50 K. Tako je lijepa svečanost dala i lijepa prihoda koji se korisno upotrijebio za one kojima pomoć bijaše najpotrebnija.«¹¹

Nažalost, ni Marulićeva proslava na Sušaku nije mogla proći bez maloga incidenta. Naime, »svaki Hrvat na Rieci i Sušaku ostao je sgadjen i ogorčen, kad je čuo, da je na vojničku oblast došla nekakva prijava, da je prigodom Marulićeve proslave na Sušaku došlo do nekakvih 'veleizdajničkih' demonstracija, u kojima je sudjelovala i sama vojnička glazba! Eno program koncerta, eno govora prof. Širole, eno tečaja ciele proslave i svih, koji su tamo bili; pa neka kažu. Ovaj čin nema nego jednu oznaku: gadan je. Vojnička oblast brzo je pohitala, da se o stvari dade informirati i dobila je, izvan svake sumnje umirujuće razjašnjenje. A što se

¹⁰ *Novi list*, br. 275, 2. XII. 1901. Marulićeva proslava na Sušaku.

¹¹ *Novi list*, br. 281, 9. XII. 1901. Sa Marulićeve proslave na Sušaku.

je sa takvom prijavom moglo postići na ovoj točki gdje nam, kao Hrvatima, tako rekuć ni disati ne dadu, nedvolumno je.«¹²

Manja svečanost u povodu nastanka Marulićeve *Judite* održana je početkom studenoga i u Dragi pored Sušaka.¹³ Valja podsjetiti da je sredinom prosinca iste godine velika proslava jubileja hrvatske književnosti, Maruliću u čast, održana i u Pragu. Tom prigodom mladi je Boleslav Bolé, student prava rodom iz Rijeke, držao zapažen govor o hrvatskoj književnosti, njezinu postojanju i razvoju, popraćen općim oduševljenjem, dok je gospođica Strozzi pjevala neke kompozicije slavnoga Riječanina Ivana pl. Zajca. Čitava je pak praška proslava ocijenjena kao značajna manifestacija češko-hrvatskoga prijateljstva.¹⁴

Iz ovog kratkog izleta u prošlost može se razabrati da je Marulić, premda ne možda izravno, ipak bio prisutan u Rijeci i da su svijest o njemu i njegovu značaju uvijek prenosili pojedinci. U godini velika Marulićeva jubileja željeli smo se prisjetiti tih znamenitih nam osoba i literarnih poslenika, koji su na temelju zajedničke književne baštine čuvali i njegovali tradiciju duhovnih dodira između jadranskoga Sjevera i Juga.

¹² *Novi list*, br. 281, 9. XII. 1901. Gadan čin.

¹³ »Pišu nam iz Drage: 'Neki dan imadjasmo prigodu prisustvovati krasnome koncertu, što ga je priredilo hrvatsko pjevačko društvo 'Svačić' u savezu sa Hrvatskom čitaonicom u Dragi u proslavu 400. god. hrvatske umjetne književnosti (...) Pohvalno je, što se to društvo, sastavljeno pretežnom većinom od radničkoga sloja, harno sjeća prva zvijezde prosvjete Hrvatske, velikog Marka Marulića što je riečiti dokaz njihovoga plemenitog rada i nastojanja. Prigodno slovo 'O 400-godišnjici hrvatskog umjetnog pjesništva', začinjeno žarkom patriotskom žicom i liepim poznavanjem hrvatske književne historije, izrekao je član g. Bahorić, što mu služi samo na čast, jer se odatle vidi kako on dokolne satove, što mu preostaju nakon naporna rada, umije da posveti proučavanju hrvatske knjige i duševne hrane. Pored njega iztakoše se još pjevači i tamburaši u svim točkama, a da su diletanti u glumi 'Bez odjeće' svojom poznatom vještinom pobudili obći smieh i zadovoljstvo, dokazuje buran pljesak, kojim su nagrađeni bili.« *Novi list*, br. 253, 6. XI. 1901. Proslava 400-godišnjice hrvatske književnosti u Dragi.

¹⁴ *Novi list*, br. 286, 14. XII. 1901. Proslava jubileja hrvatske književnosti u Pragu.